

Záznam

zo stretnutia pracovnej skupiny k novele zákona o sociálnych službách, konaného dňa 28. februára 2013

Program stretnutia:

1. Prezentácia zámerov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v oblasti financovania sociálnych služieb a deinštitucionalizácie sociálnych služieb v rámci prípravy novely zákona o sociálnych službách
2. Informácia o stave rozpracovanosti Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby (zástupca Projektovej jednotky)
3. Diskusia

Účastníci: Podľa prezenčnej listiny (príloha 1)

Priebeh stretnutia:

Pracovné stretnutie otvoril pán štátny tajomník Burian. Informoval prítomných o aktuálnych zámeroch ministerstva v oblasti financovania sociálnych služieb, pričom cieľom je získať viac finančných prostriedkov na financovanie sociálnych služieb bez ohľadu na to či ide o klienta sociálnej služby v kompetencii obce alebo VÚC. Nakoľko VÚC z dôvodu nedostatku finančných zdrojov nefinancujú neverejných poskytovateľov v takom rozsahu ako určuje zákon o sociálnych službách, ministerstvo má záujem, okrem pokračovania vo financovaní vybraných sociálnych služieb na lokálnej úrovni, financovať prostredníctvom finančného príspevku aj sociálne služby dlhodobej starostlivosti poskytované neverejnými poskytovateľmi na regionálnej úrovni. Ako už bolo niekoľko krát zdôraznené, finančný príspevok sa bude poskytovať podľa stupňa odkázanosti klienta. Takéto riešenie nie je síce komplexné a ministerstvo by malo záujem prispievať aj na sociálne služby poskytované priamo vyššími územnými celkami, avšak v súčasnosti dostupné zdroje, by stačili len na financovanie na úrovni 10 až 15% zo sumy finančného príspevku pri odkázanosti na klienta, čo by bolo neprimerane administratívne náročné a neefektívne a z tohto dôvodu sa variant financovania len neverejných poskytovateľov na regionálnej úrovni javí ako prijateľnejší. Aj navrhovaný variant predstavuje dopad na štátny rozpočet, ktorý je potrebné negociovat' s MF SR a aj preto je potrebné nájsť legislatívne opatrenia, ktoré zamedzia enormnému nárastu poskytovateľov a teda aj neprimeranému dopadu na štátny rozpočet. Súvisí to aj s filozofiou deinštitucionalizácie (DI), ktorou sa EU aj SR chce uberať, preto naša predstava je aby v budúcnosti mali vybrané zariadenia sociálnych služieb obmedzenú kapacitu (6-12 osôb) a aby sa rozvíjali komunitné sociálne služby. Súčasne sa zákonom neumožní napr. registrácia celoročných domovov sociálnych služieb a navyšovanie kapacít. Za takýto systém zabojujeme za finančné krytie na MF SR. Účinnosť novely zákona o sociálnych službách sa predpokladá 1.1.2014, ale pán štátny tajomník upozornil, že budeme podporovať len malokapacitné zariadenia a vyzval zástupcov samosprávy, aby sa nezačali klienti preposudzovať na vyššie stupne, keďže bude financovanie podľa stupňov. S tým súvisí aj nový systém posudzovania, pričom uviedol, že nový jednotný posudkový systém pre všetky oblasti posudzovania (invalidita, kompenzácie, sociálne služby, služby zamestnanosti) by mal byť pripravený do konca roku 2015.

V rámci úvodnej diskusie pani Woleková poznamenala, že navrhovaný systém je nerovnoprávny, avšak za prijateľný za predpokladu, že sa bude riešiť aj finančný príspevok na prevádzku. Pani Šopová súhlasila s tým, že takýto systém bude nerovnoprávny a pani

Dobrotková uviedla, že to bude posun v tom, že neverejní poskytovatelia budú mať zaručený finančný príspevok pri odkázanosti, ale naďalej nebudú zrovnoprávnení s verejnými poskytovateľmi.

Pani Brichtová uviedla, že navrhovaný systém je ďalší krok k tomu, aby každý občan dostával finančný príspevok pri odkázanosti. Dôvodom pre prijatie navrhovaného systému je aj skutočnosť, že VÚC síce v rámci decentralizácie dostali finančné prostriedky na svoje zariadenia a zariadenia neverejných poskytovateľov, ale za 20 rokov sa počet poskytovateľov zvýšil a VÚC nemajú dostatok finančných prostriedkov na financovanie všetkých. Navyše finančné prostriedky, ktoré VÚC vďaka navrhovanému systému ušetria, môžu použiť na financovanie príspevku na prevádzku, ako aj na podporu a rozvoj iných sociálnych služieb, ktoré sú v súčasnosti financované nedostatočne (napr. tlmočnicka služba). Pán štátny tajomník uviedol, že hľadáme riešenie na to, aby sa situácia aspoň čiastočne vyriešila. V súčasnosti však nevieme garantovať cieľové riešenie, teda kedy bude prijaté, ale máme záujem vytvoriť priestor na to, aby mal klient v budúcnosti reálny možnosť výberu.

Pán Lipiansky upozornil, že je potrebné riešiť aktuálnu sociálnu situáciu (čakateľov na poskytovanie sociálnej služby v zariadení) a nie obmedzovať zákonom zvyšovanie kapacity, ale práve naopak vytvárať nové miesta pre najťažšie odkázaných. Pokiaľ ide o sumu finančného príspevku na odkázanosť, ktorý bude poskytovať ministerstvo, mal by sa odvíjať od sociálnej s príjmovej situácie klientov.

Pani Kováčová uviedla, že nerozumie, v čom prítomní nevidia posun, nakoľko vďaka navrhovanému systému neverejní poskytovatelia na regionálnej úrovni dostanú rovnakú výšku príspevku ako poskytovatelia na lokálnej úrovni a VÚC ušetria finančné prostriedky.

Pani Jusková za väčšinu VÚC poznamenala, že VÚC si robili analýzy a rovnako najlepšie sa im javí systém financovania ako navrhuje ministerstvo, s tým, že VÚC sa otvorí priestor na podporu ďalšieho financovania neverejných poskytovateľov. Zároveň uviedla, že pravdepodobne by neverejní poskytovatelia mali upraviť výšku úhrad tak, aby im po jej odpočítaní vychádzal príspevok na prevádzku.

Pán Turčány zdôraznil, že nie je možné opomenúť princípy verejnej správy. Podotkol, že podľa jeho názoru kompetencie v sociálnych službách nie sú v súčasnosti dobre nastavené a nestačí riešiť financovanie, treba riešiť aj sieť sociálnych služieb, aby stále nevznikali noví poskytovatelia.

Pred pokračovaním diskusie k financovaniu sociálnych služieb, v rámci programu pracovného stretnutia, predstavil pán Tomka, v spolupráci s pani Košútovou (zástupkyňa generálnej riaditeľky FSR), návrh Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby. Pán Tomka zdôraznil, že ide o pracovný materiál a predstavil základné údaje k projektu: Alokácia 28 mil. €, prijímateľ FSR, dĺžka realizácie projektu 32 mesiacov (vrátane všetkých súvisiacich procesov), pričom priamy výkon opatrovateľskej služby bude v zmluve ošetrovaný na 25 -26 mesiacov. Súčasťou projektu bude aj príprava metodiky na kontrolu. Uvažuje sa s participáciou obcí aj neverejných poskytovateľov, pričom pravdepodobne budú dve kolá tzv. výziev. V prvom kole sa budú môcť zapojiť len obce, v druhom obce aj neverejní poskytovatelia. Tým, že prijímateľom projektu bude FSR, bude aj zjednodušený proces pre obce a neverejných poskytovateľov z hľadiska implementácie. Bude nastavená štandardná stupnica jednotkových výdavkov, ktorá má vlastný mechanizmus, pričom celková cena práce je nastavená vo výške 672 € na jeden úväzok (len na novo vzniknuté pracovné miesta). Z celkovej alokácie, tak bude možné vytvoriť 1 535 pracovných miest, ktoré by mali byť udržateľné najmenej 2 roky. Predpokladaný počet opatrovaných je cca 2,5 človeka na 1 opatrovateľa (ide len o orientačný údaj).

Do diskusie sa zapojila väčšina prítomných, pričom na základe otázok diskutujúcich pani Košútová poskytla nasledovné informácie:

- V rámci projektu nebude potrebné zamestnávať len uchádzačov o zamestnanie,

- Podmienka kvalifikačných predpokladov opatrovateľa (vrátane 220 hod. kurzu) musí byť splnená, pričom zabezpečenie vzdelávania nemôže byť financované z projektu,
- Prostriedky budú poskytnuté len na plný pracovný úväzok, pričom suma celkovej ceny práce bude vyplatená, len ak bude opatrovateľská služba skutočne poskytovaná – všetky podmienky budú upravené v príručke.
- Projekt sa netýka Bratislavského samosprávneho kraja
- Nebudú vyhlasované klasické výzvy, pôjde o elektronické žiadosti v rámci NP
- Klient sa na úhrade za opatrovateľskú službu bude podieľať v súlade so zákonom o sociálnych službách.
- Obce a neverejní poskytovatelia sa na nákladoch budú podieľať prostredníctvom vytvorenia pracovných podmienok (hygienických, administratívnych a pod), FSR uhradí stanovenú celkovú cenu práce.
- Ak v rámci územia jednej obce podá žiadosť viac poskytovateľov, žiadosti budú riešené podľa dátumu ich prijatia a podľa potrieb klientov.
- Obec si „v prvom kole“ nebude môcť zazmluvniť neverejných poskytovateľov, tí sa budú môcť do projektu zapojiť až „v druhom kole“ po 4 mesiacoch realizácie NP.
- Ak po zapojení sa obec do projektu nebude v obci d'alšia potreba poskytovania opatrovateľskej služby a obec neudrží miesto aspoň 1 rok, bude sa to riešiť dodatkom k zmluve.
- Refundácia sa bude realizovať mesačne, na základe predloženia požadovaných dokumentov.
- Potreba opatrovateľskej služby sa bude preukazovať rozhodnutím o odkázanosti na opatrovateľskú službu a zmluvou o poskytovaní opatrovateľskej služby.
- Kontrolu a monitorovanie kvality budú vykonávať operabilní kontrolóri.
- Finančné prostriedky budú poskytované len ak sa v rámci opatrovateľskej služby budú poskytovať aj úkony sebaobsluhy (t.j. nie len pomoc v domácnosti, dovoz stravy a pod.).

V rámci diskusie k téme NP Podpora opatrovateľskej služby, ale aj k novele zákona o sociálnych službách, členovia pracovnej skupiny poukazovali na nasledovné problémy:

Reptová, pán Gumulák a pani Dobrotková vyslovili názor, že neumožnenie neverejným poskytovateľom zapojiť sa do národného projektu od začiatku jeho realizácie je diskriminačné. Pani Košútová, pán Turčány a pani Budayová argumentovali, že poskytovanie opatrovateľskej služby je v prvom rade originálna kompetencia obcí a nie neverejných poskytovateľov a preto je projekt takto nastavený. Pán Gumulák napriek tomu uviedol, že to považuje za porušenie európskeho princípu rovnosti príležitostí, proti čomu budú protestovať.

Pán Gumulák, pani Repková a pani Šopová otvorili otázku poskytovania opatrovateľskej služby po ukončení projektu, teda ako bude zabezpečené jej financovanie a zároveň zdôraznili, že je potrebné na to myslieť v novom programovacom období. Pani Šopová sa vrátila k navrhovanému systému financovania sociálnych služieb s otázkou, prečo do návrhu nového systému nie je zahrnutá aj opatrovateľská služba. Pani Brichtová zopakovala, že táto novela predstavuje len ďalší krok pri financovaní odkázanosti s tým, že ministerstvo si je vedomé toho, že ešte je tu 16 až 20 tisíc klientov opatrovateľskej služby, ale aj poberatelia príspevku na opatrovanie.

Pani Budayová sa informovala o vecnom a časovom prepojení NP Podpora opatrovateľskej služby, NP deinštitucionalizácie a ROP, tak aby mohla VÚC pri zapojení sa do procesu DĽ (pri tvorbe transformačného projektu) využiť aj nástroje z NP Podpora opatrovateľskej služby. Pani Košútová uviedla, že celý proces schvaľovania projektu je ešte pred nami a v súčasnosti nie je známy konkrétny termín jeho spustenia. Pani Brichtová

podotkla, že v čase prípravy klienta na DI, už bude NP Podpora opatrovateľskej služby pravdepodobne realizovaný.

Následne pokračovala diskusia k novému systému financovania sociálnych služieb a pani Brichtová prítomným predstavila zámery ministerstva, ktoré súvisia s navrhovaným systémom, ako aj s filozofiou DI:

Zákonom/novelou sa navrhuje upraviť

- nemožnosť registrácie nových celoročných pobytových zariadení typu Domova sociálnych služieb (DSS)
- nemožnosť registrácie zariadenia pre seniorov s kapacitou vyššou ako 18/20 klientov
- nemožnosť registrácie zariadenia podporovaného bývania s kapacitou vyššou ako 6 klientov v jednej bytovej jednotke (domácnosti) a 12 klientov) v jednom objekte s 2 bytovými jednotkami (podmienky stanovení v ROP na rok 2013)
- nemožnosť rozširovania kapacít v domovoch sociálnych služieb, zariadeniach pre seniorov, zariadeniach podporovaného bývania, ktoré vznikli pred 1.1.2014 a presahujú stanovenú kapacitu
- možnosť prijímať do DSS s celoročným pobytom len plnoleté osoby

K navrhovaným zmenám sa otvorila diskusia, v rámci ktorej sa otvorili otázky týkajúce sa veľkokapacitných zariadení (p. Šopová), riešenia klientov zariadení pre seniorov, ktorí nie sú odkázaní na pomoc inej osoby (p. Bušová, p. Budayová), personálnych normatífov na klienta (p. Pauková, p. Budayová), tzv. „problémových klientov“ resp. detenčných zariadení (p. Šopová).

Na záver pani Brichtová uviedla, že v nadväznosti na návrh nového systému bude potrebné upraviť aj finančný príspevok na prevádzku, pričom je potrebné zvážiť, či sa zavedie jednotný normatív pre každý druh sociálnej služby, alebo sa ponechá súčasný systém výpočtu FPP s tým, že sa upraví v súvislosti s novým spôsobom financovania finančného príspevku pri odkázanosti zo štátneho rozpočtu. Vzhľadom na krátkosť času navrhla v čo najkratšom čase zvolať osobitné pracovné stretnutie v užšom kruhu, kde bude táto otázka prediskutovaná.

Záver:

Z diskusie vyplynuli nasledovné úlohy:

- MPSVR SR v krátkom čase zorganizuje ďalšie stretnutie pracovnej skupiny v užšom kruhu k spôsobu určovania finančného príspevku na prevádzku.
- MPSVR SR, po rozhodnutí vedenia ministerstva, predloží členom pracovnej skupiny návrh novely zákona o sociálnych službách v paragrafovom znení.

V Bratislave: 6. 3. 2013

Spracovala:

Eva Zaujecová

Schválila:

Lýdia Brichtová

Nadežda Šebová

